

การรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงและความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชา ปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น

รัชนี พิพัฒ์มงคล, พย.ม.*
รัตนา พึงเสมอ, วท.ม (สาขาวิชานสุขศาสตร์)**

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบพรรณนาเชิงสหสัมพันธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง ความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษา และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงและความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย จำนวน 176 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบวัดพฤติกรรมการแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง และแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิก เครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 และ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแบบบรรยายและสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษารับรู้ว่าพยาบาลพี่เลี้ยงมีการแสดงพฤติกรรมบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 4.10$) คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 57.95 การศึกษาความสัมพันธ์พบว่า การรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.331$, $p < 0.01$) ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีพยาบาลพี่เลี้ยงในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ : การรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง, ความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิก

* อาจารย์ ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

Nurse's mentoring roles and clinical decision making ability of nursing in basic medical care during practicum

Ratchanee Pipatmongol, M.N.S.(Community Nurse Practitioner)*

Ratana Puengsema, MS.**

Abstract

This descriptive correlation research aimed to describe nurses' mentoring roles, their clinical making decision ability, and examine the correlation of the nurses' mentoring roles and their clinical making decision ability in basic medical care during practicum. Sample included 176 nursing students at The Thai Red Cross College of Nursing. The questionnaires focused on nurses' mentoring roles behavior and clinical decision making. The content of the instruments were all validated. The internal consistency reliability coefficients of the nurse's mentoring roles and clinical making decision ability questionnaire was 0.96, 0.85 respectively. Data were analyzed by descriptive statistics and Pearson's correlation.

Results revealed that the overall mean scores of the nurse's mentoring roles were at a high level ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 4.10$). Score for clinical making decision ability were at an average level of 57.95%. The nurse's mentoring roles were found to correlate with their clinical making decision ability ($r = 0.331$, $p < .01$). The results suggest that clinical making decision ability should be measured before and after finishing the practicum to compare and evaluate the nursing students by mentoring nurses so that it will improve nursing proficiency.

Keywords : mentoring roles, clinical decision making ability

* Instructor, Department of Community Health Nursing and Psychiatric Nursing, The Thai Red Cross College of Nursing

** Assistant Professor, Department of Community Health Nursing and Psychiatric Nursing, The Thai Red Cross College of Nursing

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลนับว่าเป็นวิชาชีพที่สำคัญในการให้บริการแก่บุคคลทุกกลุ่มวัย ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งในภาวะปกติ และเจ็บป่วย การจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต จึงจำเป็นที่จะต้องผสมผสานความรู้ในศาสตร์สาขา วิชาชีพการพยาบาลและสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง มากประยุกต์ใช้ในเรียนการสอน เพื่อเตรียมบัณฑิต ที่มีความรู้ความสามารถทันต่ออุคสมัย การจัด หลักสูตรการเรียนการสอนจึงต้องประกอบไปด้วย การศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะ การศึกษาภาคปฏิบัติอันถือเป็นหัวใจสำคัญในการ ศึกษา⁽¹⁾ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ที่ ได้เรียนจากภาคทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์จริง กับผู้ป่วยจริง ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะ วิชาชีพ เกิดความชำนาญในการปฏิบัติกรรม กรรมการพยาบาล การเรียนรู้ทักษะด้านการสื่อสาร ทั้งกับผู้ป่วย ญาติ และเพื่อนร่วมงาน การสร้าง ลัมพันธภาพ การคิดวิเคราะห์แบบมีวิจารณญาณ และที่สำคัญคือการตัดสินใจทางคลินิกที่ถูกต้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ

การส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนา เรื่องการตัดสินใจทางคลินิกในรายวิชาภาคปฏิบัติ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้นักศึกษา มีความพร้อมเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกถึง ความมีคุณค่าในตนเองก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในวิชาชีพ โดยอาจารย์เป็นผู้ค่อยกระตุ้นให้นักศึกษา พัฒนาทักษะดังกล่าว แต่จากผลการวิจัย สุชิ瓦 วิชัยกุล⁽²⁾ พบร่วมกับการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ไม่ได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีการเรียนรู้แบบนำตนเอง ขาดการคิดที่เป็นเหตุและผล ตลอดจนการสร้าง

ความคุ้นเคยในการเรียนการสอนที่มีครูหรืออาจารย์ เป็นผู้ป้อนความรู้อย่างเดียว ทำให้นักศึกษาขาด การขวนขวยกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ จึงทำให้การพัฒนาเชิงความคิดไม่ประสบความ สำเร็จเท่าที่ควร จึงจำเป็นที่จะต้องมีระบบพยาบาล พี่เลี้ยงซึ่งเป็นพยาบาลประจำการในแหล่งฝึกที่มี ความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการ ทำงานเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนภาคปฏิบัติ ร่วมกับอาจารย์พยาบาลเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนา ทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆ และมีความพร้อม ในการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล⁽³⁾

พยาบาลพี่เลี้ยงจึงเป็นรูปแบบการเรียน การสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย การสอนงาน แนะนำและให้ความช่วยเหลือมีผล ต่อความพึงพอใจในการทำงานและเกิดความ กระตือรือร้นในการทำงานของพยาบาลจนใหม่⁽⁴⁾⁽⁵⁾ เช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล การมีพยาบาล ประจำการทำงานที่เป็นพยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก และเป็นผู้ช่วยสอนโดยตรงแก่นักศึกษาจะส่งผล ให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการทำงาน มีความ สามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งพยาบาล พี่เลี้ยงยังเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติบทบาทด้าน วิชาชีพให้แก่นักศึกษาพยาบาล ถ่ายทอดทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ทั้งด้านการทำงาน และ ด้านอื่นๆ ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีเครียดลดลง ลดคล้อยงับผลการศึกษาของ ชุติมา มาลัย⁽⁶⁾ พบว่า ผลการสอนโดยอาจารย์พี่เลี้ยงมีผลให้ความ สามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล สูงกว่าก่อนได้รับการสอน และการสอนโดยอาจารย์ พี่เลี้ยง สามารถเพิ่มสมรรถนะของการแก้ปัญหา

ทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีสุดท้ายได้ นอกจากการสอนภาคปฏิบัติแล้วการแสดงบทบาท การเป็นพยาบาลพี่เลี้ยงของพยาบาลประจำการ ก็มีผลต่อการเป็นแบบอย่างการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ให้แก่นักศึกษาพยาบาล ซึ่ง Vance⁽⁷⁾ กล่าวว่า บทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยงประกอบด้วยบทบาท ด้านต่างๆดังนี้ คือ บทบาทการเป็นครูผู้สอน บทบาทผู้แนะนำ บทบาทผู้สนับสนุน บทบาทผู้ให้ คำปรึกษา และบทบาทผู้อุปถัมภ์ การแสดงบทบาท ทั้ง 5 ด้านของพยาบาลพี่เลี้ยงจะมีผลต่อการทำงาน ของนักศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิดในเรื่อง การแสดงบทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยงซึ่งการศึกษา ครั้งนี้อาศัยแนวคิดบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงของ Vance (1982) นีองจากเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษา และการสนับสนุนการใช้ล้มพันธภาพระหว่าง บุคคล ซึ่งถือเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิด ประโยชน์ด้านการศึกษาการพยาบาลเปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้ปฏิบัติงานจริงและได้รับการประเมิน ผลการปฏิบัติจริง สร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีจริยธรรม พัฒนาความรักและความพ่อใจใน วิชาชีพ⁽⁷⁾ การแสดงบทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยง จะประกอบด้วย 5 บทบาทหลัก คือ บทบาทการเป็น ครูผู้สอน มุ่งให้ผู้รับการสอนมีความรู้ความชำนาญ ในการปฏิบัติงาน มุ่งการสอนงานร่วมกับการสาธิต การปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงร่วมกับการให้ คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา บทบาทด้านผู้แนะนำ เป็นการแสดงพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือแนะนำ เช่น การแนะนำลักษณะทั่วไปของโรงพยาบาล

การแนะนำให้รู้จักกับบุคลากรของโรงพยาบาล ลักษณะการทำงานของเหล่าพีก ค่านิยม วัฒนธรรม องค์กร ขณะปฏิบัติกรรมการพยาบาล บทบาทนี้ จะดำเนินการควบคู่ไปกับการสอนแต่จะเน้นไปที่ การให้ความคิดเห็นเพื่อให้ข้อมูลการปฏิบัติว่าควรทำ อย่างไรในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จะจัดการกับปัญหา อย่างไร ซึ่งจะนำมาสู่ความสามารถในการตัดสินใจ ทางคลินิกในสถานการณ์จริงอีกด้วย บทบาท ผู้สนับสนุน เป็นบทบาทที่เน้นการนำคักยกภาพของ บุคคลออกมายให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวางแผนการพยาบาล ส่งผลให้เกิดความกล้า แสดงออก กล้าตัดสินใจแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน ด้วยตนเอง บทบาทผู้ให้คำปรึกษา เป็นบทบาท ที่พยาบาลพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาทั้งเรื่องงานและ ชีวิตส่วนตัว ซึ่งการให้คำปรึกษาที่ดีจะช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา มีความพึงพอใจและลดความวิตกกังวล ก่อให้เกิดบรรยายการที่เป็นกันเองและการทำงาน ด้วยความสุข บทบาทผู้อุปถัมภ์ เป็นการให้ความ ช่วยเหลือในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงาน ความเป็นอยู่โดยทั่วไป รวมถึงการพบปะพูดคุย เพื่อสร้างบรรยายการที่ดีในการทำงาน ลดคลั่งกับ ผลการศึกษาของ สวีเดน ธรรมิกบวร และคณะ⁽⁸⁾ พนวจ การใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลพี่เลี้ยง เช่น ความวิตกกังวลของนักศึกษาต่อการฝึกปฏิบัติ งานลดลง เกิดบรรยายการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษากล้าชักถาม เกิดเจตคติที่ดีต่อการ ปฏิบัติงานและต่อวิชาชีพ มีความมั่นใจในความรู้ และความสามารถของตนเอง เกิดความผูกพัน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมากขึ้น

เนื่องจากรายวิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้นเป็นรายวิชาสุดท้ายของการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งในรายวิชาดังกล่าว นักศึกษาพยาบาลต้องเดินทางไปฝึกปฏิบัติงานณ โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เป็นระยะเวลาทั้งหมด 3 สัปดาห์ภายใต้การกำกับดูแลของพยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก ซึ่งถือว่า เป็นประสบการณ์ที่สำคัญเพื่อเป็นรากฐานในการปฏิบัติงานในฐานะพยาบาลวิชาชีพร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ โดยมีอาจารย์พยาบาลเป็นผู้ดูแลอย่างรายวิชาความต้องการพัฒนาทักษะปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ การจัดฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่สำคัญ เช่น การฝึกทักษะการให้สารละลายทางหลอดเลือดดำ การเย็บบาดแผลที่ไม่สาหัส ในห้องฝึกปฏิบัติการทางการพยาบาล เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ก่อนเดินทางไปฝึกปฏิบัติงานเพื่อให้นักศึกษามีความชำนาญและมั่นใจเมื่อต้องให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยจริง การปัฒน์เทคนิคนักศึกษาซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ ลักษณะทั่วไปของโรงพยาบาล ที่พักอาศัย การรับประทานอาหาร ในการจัดให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงานนั้น เพื่อให้ครบถ้วนตามประสบการณ์ของรายวิชา ด้านการประสานงานกับแหล่งฝึกได้ดำเนินการเรื่องของพยาบาลพี่เลี้ยงโดยให้ทางแหล่งฝึกเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งพยาบาลพี่เลี้ยงซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ คือ ประสบการณ์การทำงานในแผนกตรวจโรคผู้ป่วยนอก หรือแผนกอุบัติเหตุฉุกเฉินอย่างน้อย 1 ปี รวมถึงคุณสมบัติอื่นๆ ที่จะมีผลต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา อาทิ การผ่านการอบรมหลักสูตรเฉพาะทางการรักษาโรคเบื้องต้น (พยาบาลเวชปฏิบัติ) หลังจากนั้นอาจารย์ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาจะนำมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์ในแหล่งฝึกที่มีความพร้อมและได้รับประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง และความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาการรักษาโรคเบื้องต้น

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงกับความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล

สมมุติฐานการวิจัย

การรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลที่ลงทะเบียน

ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้นโดยผู้ก่อปฏิบัติงานครบตามระยะเวลาที่รายวิชากำหนด 3 สัปดาห์ และสนใจและสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดพฤติกรรมการแสดงบทบาทพยาบาลที่เลี้ยง โดยวัดจากการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล ดัดแปลงจากแบบสอบถามของ กัลยา ศรอกล้า⁽⁹⁾ จำนวน 37 ข้อใน 5 บทบาทได้แก่ บทบาทการเป็นครูผู้สอนจำนวน 9 ข้อ บทบาทผู้แนะนำ จำนวน 8 ข้อ บทบาทผู้สนับสนุน จำนวน 7 ข้อ บทบาทผู้ให้คำปรึกษาจำนวน 7 ข้อ และ บทบาทผู้อุปถัมภ์จำนวน 6 ข้อ หากความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 53 คน และนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีของ Cronbach's alpha coefficient ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน มีการปฏิบัติพฤติกรรมเป็นประจำ

4 คะแนน มีการปฏิบัติพฤติกรรมบ่อยครั้ง

3 คะแนน มีการปฏิบัติพฤติกรรมเป็นบางครั้ง

2 คะแนน มีการปฏิบัติพฤติกรรมเป็นส่วนน้อย

1 คะแนน มีการปฏิบัติพฤติกรรมน้อยที่สุดหรือไม่เคยปฏิบัติเลย

เกณฑ์การแปลผล

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 มีระดับการแสดงบทบาทที่เลี้ยงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 มีระดับการแสดงบทบาทที่เลี้ยงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 มีระดับการแสดงบทบาทที่เลี้ยงปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 มีระดับการแสดงบทบาทที่เลี้ยงน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 มีระดับการแสดงบทบาทที่เลี้ยงน้อยที่สุด

2. แบบประเมินความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกแปลงและตัดแปลงมาจาก Clinical decision making in nursing scale ของ Elwyn⁽¹⁰⁾ โดยผู้วิจัยได้นำมาตัดแปลงให้มีความเหมาะสมเป็นแบบประเมินการตัดสินใจทางคลินิกในการปฏิบัติกรรมการพยาบาลจำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อมีระดับการประเมิน ตั้งแต่ระดับ 1-5 โดยมีคะแนนรวมตั้งแต่ 12-60 คะแนนที่สูงบ่งชี้ถึงความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกที่ดี หากความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านและนำมาคำนวณเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 53 คน และนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีของ Cronbach's alpha coefficient ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ภายหลังลิ้นสูด

การฝึกในรายวิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น ดำเนินการซึ่งเจงวัดคุณประสิทธิ์ ขอความร่วมมือ ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความยินยอมและสมัครใจ ผู้วิจัยเข้าพบผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยเชื่อมโยงก่อนตอบแบบสอบถาม โดยเลือกช่วงเวลาที่ผู้เข้าร่วม การวิจัยมีความสะดวก ไม่กระทบการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดพฤติกรรมการแสดง บทบาทพยาบาลเพื่อสังเคราะห์ และแบบประเมินความ สามารถในการตัดสินใจทางคลินิก

2. สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ใช้วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การแสดงบทบาท พยาบาลเพื่อสังเคราะห์และความสามารถในการตัดสินใจ ทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัย พยาบาลสภากาชาดไทย

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 176 คน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.73) เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-22 ปี (ร้อยละ 78.26) ผ่านการฝึกปฏิบัติ ณ โรงพยาบาล ชุมชน จังหวัดนครราชสีมา จำนวนชั่วโมงการฝึก ทั้งสิ้น 128 ชั่วโมง ระยะเวลา 3 สัปดาห์

ผลการศึกษาการแสดงบทบาทพยาบาล เพื่อสังเคราะห์โดยสอบถามจากพฤติกรรมการแสดงบทบาท

พยาบาลเพื่อสังเคราะห์ ใน 5 บทบาท ได้แก่ บทบาท การเป็นผู้สอน บทบาทผู้แนะนำ บทบาทผู้สนับสนุน บทบาทผู้ให้คำปรึกษา บทบาทผู้อุปถัมภ์ พนวิ่ง พยาบาลเพื่อสังเคราะห์โดยแสดงบทบาทด้านการเป็น ผู้อุปถัมภ์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, $SD = 3.51$) บทบาทผู้แนะนำ ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 4.10$) บทบาทผู้สอน ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 4.79$) บทบาทผู้สนับสนุน ($\bar{X} = 4.33$, $S.D. = 3.76$) และบทบาทผู้ให้ คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.28$, $S.D. = 4.33$) โดยในภาพรวม พฤติกรรมต่อการแสดงบทบาทพยาบาลเพื่อสังเคราะห์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, $S.D. = 4.10$)

ผลการศึกษาระดับความสามารถในการ ตัดสินใจทางคลินิก พนวิ่งนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกอยู่ใน ระดับดี จำนวน 102 คน (ร้อยละ 57.95) และมี ความสามารถในการตัดสินใจในระดับดีมาก จำนวน 74 คน (ร้อยละ 42.05)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ การแสดงบทบาทพยาบาลเพื่อสังเคราะห์และความสามารถ ในการตัดสินใจทางคลินิก พนวิ่ง บทบาทผู้สอน บทบาทผู้สนับสนุน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจ ทางคลินิกมากที่สุด ($r = .377$, $p < .01$) รองลงมา เป็นบทบาทผู้แนะนำ ผู้สอน ผู้อุปถัมภ์ ($r = .375$, 0.338 , 0.302 , $p < .01$) และบทบาทพยาบาลเพื่อสังเคราะห์ ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ บทบาทการเป็นผู้ให้ คำปรึกษา ($r = 0.263$, $p < .01$) โดยภาพรวม พฤติกรรมการแสดงบทบาทพยาบาลเพื่อสังเคราะห์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการตัดสินใจ ทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลอยู่ระดับปานกลาง ($r = 0.331$, $p < .01$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง กับความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิก

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง	ความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิก	ระดับความสัมพันธ์
บทบาทผู้สนับสนุน	.377*	ปานกลาง
บทบาทผู้แนะนำ	.375*	ปานกลาง
บทบาทการเป็นผู้สอน	.338*	ปานกลาง
บทบาทผู้อุปถัมภ์	.302*	ปานกลาง
บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา	.263*	น้อย
รวม	.331*	ปานกลาง

p value < .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง พบว่า พยาบาลพี่เลี้ยงมีการแสดงบทบาทการเป็นพยาบาลพี่เลี้ยงในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าสามารถเป็นแบบอย่างในวิชาชีพผู้ชี้นำหน้าที่แนะนำฝึกสอนซึ่งแนะนำแนวทางแก่ผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพน้อยกว่า⁽⁸⁾ ทำให้เกิดความมั่นใจเมื่อแสดงพฤติกรรมบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง โดยเฉพาะบทบาทด้านผู้อุปถัมภ์ ($\bar{X} = 4.38$, $SD = 3.51$) เป็นการแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ ช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกในด้านการจัดหาอุปกรณ์ ตำรา หนังสือ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามความเหมาะสม การช่วยดูแลความสะดวกต่างๆ ตามความให้แก่นักศึกษาพยาบาล พนวจพยาบาลพี่เลี้ยงมีการแสดงบทบาทด้านนี้มากที่สุดเนื่องจากเป็นบทบาทที่สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องอาศัยความสนใจส่วนตัว หรือระยะเวลาในการปรับตัว

รองลงมาได้แก่บทบาทผู้แนะนำ ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 4.10$) เป็นการแสดงพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือแนะนำการปฏิบัติตัว แหล่งฝึกของนักศึกษา เช่น การแนะนำลักษณะทั่วไปของโรงพยาบาล การแนะนำให้รู้จักกับบุคลากรของโรงพยาบาล ลักษณะการทำงานของแหล่งฝึก ค่านิยม วัฒนธรรม องค์กร ซึ่งจะแตกต่างกับบทบาทด้านอื่นๆ ที่ทั้งพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษาพยาบาลจะต้องมีความสนใจส่วนตัว ในการแสดงบทบาทด้านนี้จึงจะแสดงบทบาทได้ เช่น บทบาทผู้ให้ปรึกษาซึ่งเป็นบทบาทที่นักศึกษาพยาบาลและพยาบาลพี่เลี้ยงสามารถคุยระบายความในใจและความคับข้องใจเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานทำให้พยาบาลพี่เลี้ยงมีการแสดงบทบาทด้านนี้น้อยที่สุด⁽¹⁰⁾ นอกจากนี้ทางวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยได้จัดอบรมพยาบาลพี่เลี้ยง เปิดโอกาสให้พยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่งฝึกที่ได้รับการอบรมจากโรงพยาบาลให้เข้ามาร่วมอบรม เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองเมื่อต้องเป็นพยาบาลพี่เลี้ยงให้แก่

นักศึกษาพยาบาล ทำให้อาจมีการเตรียมการเป็นพยาบาลเพื่อสืบสานและคงความสามารถในการตัดสินใจทางคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยภายหลังการฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น พบว่ามีคะแนนความสามารถในการตัดสินใจทางคุณิติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาพยาบาลได้ผ่านการศึกษาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทำให้มีความพร้อมด้านความรู้และประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนห้องผู้ป่วย สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาว่า ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล วุฒิภาวะ^(11,12) และความรู้สั่งสมที่ได้รับจากการเรียน รวมถึงการผ่านประสบการณ์ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ส่งผลต่อความคิดตัดสินใจทางคุณิติ⁽¹³⁾ ทำให้เมื่อ

นักศึกษาพยาบาลต้องฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น ณ โรงพยาบาลชุมชน ต้องปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงที่มี

ความหลากหลายและไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ด้วยตนเองภายใต้การดูแลของพยาบาลเพื่อสืบสานและคงความสามารถในการตัดสินใจทางคุณิติทำให้เกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการตัดสินใจทางคุณิติที่ดี

การรับรู้การแสดงบทบาทพยาบาลเพื่อสืบสานและคงความสามารถในการตัดสินใจทางคุณิติของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.331$, $p < 0.01$) ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าระบบพยาบาลถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะหล่อหลอมพัฒนาทักษะความชำนาญ การคิดตัดสินใจ และคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ โดยเฉพาะการเป็นแบบอย่างทางวิชาชีพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล⁽¹³⁾

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ควรจัดให้มีระบบพยาบาลเพื่อสืบสานและคงความสามารถในการตัดสินใจทางคุณิติของนักศึกษา

ເອກສາຮອ້າງອີງ

1. ສົມຄິດ ຮັກຂາສັດຍ. ກາຮຈັດກາຮເຮືນກາຮສອນພາຄປົງປັດ. ວາຮສາຮພຍາບາລສາສຕ່ຣ. ຈຸ້ພາລັງກຣນີ ມາຫາວິທາລ້ຍ 2533;2:1-14.
2. ສູ່ຊີວາ ວິຊຍກຸລ. ພລກາຮສອນໂດຍອາຈາຍີ່ພີ່ເລື້ອງຕ່ອຄວາມສາມາດໃນກາຮແກ້ປັ້ງທາຫາທາງຄລິນິກຂອງນັກຄືກາພຍາບາລ ວິທາລ້ຍພຍາບາລສັກດສຕາບັນພຣະບຣມຮາຈນກ ກະທຽວສາຮາຮນລຸ່ງ [ອິນເທິວ່ຽນເນື້ດ]. ມ.ປ.ປ. [ເຂົ້າລຶ່ງເມື່ອວັນທີ 18 ພ.ຍ. 2554]: ເຂົ້າລຶ່ງໄດ້ຈາກ: <http://www.researchgate.net/publication/27809462>
3. ພນມພຣ ຍັງທອງມຸກ. ຮາຍງານກາຮວິຈີຍເຮືອງ ພລກາໃຊ້ຮະບນພຍາບາລພີ່ເລື້ອງຕ່ອຄວາມສຸຂ ແລະ ພລລັ້ມຄຸທີ່ທາງກາຮເຮືນໃນກາຮົກປົງປັດທິງນາວິຊາບຣີທາກາຮພຍາບາລຂອງນັກຄືກາພຍາບາລສັນປີ່ 4 ວິທາລ້ຍພຍາບາລສະບຸຮີ. ກຽງເທິພາ: ສຕາບັນພຣມຮາຈນກ ສຳນັກງານປັດກະທຽວສາຮາຮນລຸ່ງ; 2548.
4. ສຸດຈິຕ ໄຕປະຄອງ. ພລຂອງຮະບນພຍາບາລພີ່ເລື້ອງຕ່ອກາຮປົງປັດທິບທາພຍາບາລພີ່ເລື້ອງແລະ ຄວາມພຶ້ງພອໃຈຂອງພຍາບາລພີ່ເລື້ອງ ຝ່າຍບຣິກາຮພຍາບາລ ໂຮງພຍາບາລສົງລານຄຣິນທີ. ສົງລານຄຣິນທີເວົ້າສາຣ 2551; 26:163-72.
5. ຄິວິມາ ໂກມາຮທັດ. ພລຂອງກາຮໃຊ້ຮູບແບບພຍາບາລພີ່ເລື້ອງຕ່ອຄວາມສາມາດໃນກາຮປົງປັດທິງນາຂອງພຍາບາລທີ່ສຳເຮົ່າງກາຮຄືກາໃໝ່ [ວິທານິພນີ້ພຍາບາລສາສຕ່ຣມທາບັນທຶກ ສາຂາວິຊາກາຮບຣີທາກາຮພຍາບາລ]. ກຽງເທິພາ: ຈຸ້ພາລັງກຣນີມາຫາວິທາລ້ຍ; 2549.
6. ຊຸດິມາ ມາລ້ຍ, ພິຈົມາຍົ່ວົ້ວ, ລົງໜ້າປຸ້ມຈຸນທີ, ອຣິພິນທີ ອນນັຕຣິຍກຸລ. ພລກາຮສອນໂດຍອາຈາຍີ່ພີ່ເລື້ອງຕ່ອຄວາມສາມາດໃນກາຮປົງປັດທິງນາຂອງນັກຄືກາພຍາບາລ ວິທາລ້ຍພຍາບາລບຣມຮາຈນນີ້ ຮາຈບຸຮີ. ວາຮສາຮພຍາບາລສາສຕ່ຣ. ຈຸ້ພາລັງກຣນີມາຫາວິທາລ້ຍ 2546;15:55-6.
7. Vance CN. The mentor connection. J Nurs Adm 1982;12:7-13.
8. ສູ່ຮີ່ຍ ອຮຣມິກບວຮ, ນວລໃຍ ພິສ່າຕິ, ປຣີຢາ ຕະຮຸວຮຣນ, ກຸລເມືດາ ກຸລປະທີປ່ປຸ້ມ້າ, ສາດີ ສາຍທອງ, ໂປຣຍິທີພີ່ ກລືພິນ້. ພລກາຈັດກາຮຄືກາພຍາບາລປົງປັດທິວິຊາບຣີທາກາຮພຍາບາລໂດຍໃຊ້ຮະບນພີ່ເລື້ອງ [ອິນເທິວ່ຽນເນື້ດ]. 2542. [ເຂົ້າລຶ່ງເມື່ອວັນທີ 18 ພ.ຍ. 2554]: ເຂົ້າລຶ່ງໄດ້ຈາກ: <http://www.bcnsp.ac.th/research/admiport.html>
9. ກໍລາຍ ສຽງລ້າ. ຄວາມລັ້ມພັນເຮົ່າງທາງກາຮແສດນທບຖາພີ່ເລື້ອງຂອງພຍາບາລປະຈຳກັບຄວາມພຶ້ງພອໃຈໃນງານຂອງພຍາບາລສຳເຮົ່າໃໝ່ ໂຮງພຍາບາລຄູນຍື່ສັກດກະທຽວສາຮາຮນລຸ່ງ [ວິທານິພນີ້ພຍາບາລສາສຕ່ຣມທາບັນທຶກ]. ຂອນແກ່ນ: ມາຫາວິທາລ້ຍຂອນແກ່ນ; 2543.

10. Elwyn G, Edwards A, Wensing M, Hood K, Atwell C, Grol R. Shared decision making : developing the OPTION scale for measuring patient involvement. Qual Saf Health 2003;12:93-9.
11. มาเรียม เพราสุนทร, อารีวรรณ อุ่มดาวนี. ประสบการณ์การทำงานของพยาบาลพี่เลี้ยงในโรงพยาบาล มหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารสภากาชาดไทย 2552;24:56-69
12. Sujin S, Juyoung H, Kyungrim S, Michael K. Critical thinking ability of associate, baccalaureate and RN-BSN senior students in Korea. Nurs Outlook 2006;54:328-33.
13. Garrett B. Student nurses' perceptions of clinical decision-making in the final year of adult nursing studies. Nurse Educ Pract 2005;5:30-9.